

BERGGRENSKA GÅRDEN I HÖÖR

EN SVENSK GÅRDSHISTORIA

Tidslinje

1700/1800

Gården byggs. Tyvärr vet vi inte exakt vilket år gården på tomt nr 10 byggdes. Gården var ursprungligen en fyrlängad gård.

1870

Gården får sitt namn. Anton Berggren köper gården som hädanefter kallas för Berggrenska Gården

1880

Renovering. Det genomförs en stor renovering där gården moderniseras och köket byggs till.

1905

Upphör som lantbruk. Anton Berggren dör och gården slutar drivas som ett lantbruk. Delar av gården rivs.

1939

Inga ärver gården. Inga Andreasson tar över gården och använder den som sommarbostad

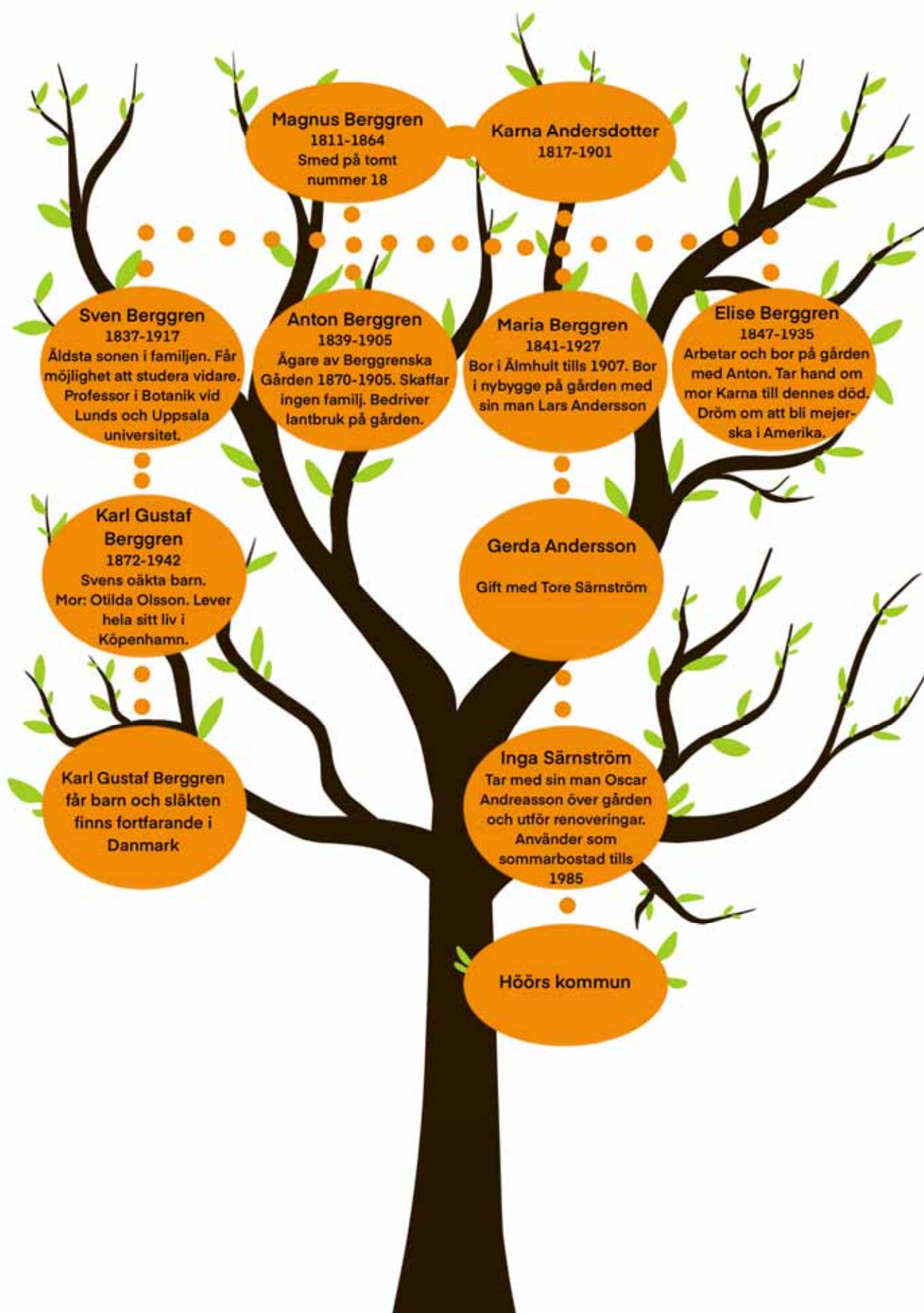
1976

Doneras till Höörs kommun. Ett villkor i donationen är att gården ska användas som hembygdsmuseum.

1989

Museet öppnar. Efter en större renovering där skadat golv byts ut, innertaket tagits bort och rummen tapetsrats så öppnas gården som museum.

Familjen Berggrens släkträd

En gårdshistoria

Berggrenska gården är en av de äldsta gårdarna i Höör, troligen uppförd i slutet av 1700-talet. Tyvärr finns inte information om de exakta årtalen bevarade då de gamla kyrkböckerna förstördes vid en brand. Däremot finns det detaljer i huset som tyder på att huset användes redan vid denna tid, bland annat den fina sättugnen i matsalen som är dekorerad med bibliska motiv från 1700-talet.

Gården var från början en fyrlängad gård med ingång från söder. Boningshuset är det som är bevarat, men tidigare låg det norr om boningshuset en stuga för de som hjälpte till på gården samt en länga som användes som förråd.

Söder om boningshuset (mot Storgatan) låg fårahuset, byggt av gråsten, vars vackra gavel senare blev grunden till ett nytt hus för en av familjen Berggrens medlemmar. Därtill fanns ett undantagshus där Karna Lindahl och senare hennes son Lars Nilsson bodde i enlighet med ett nyttjanderättsavtal på 49 år efter att hon och hennes man ägt huset mellan 1867 och 1870, kallat Lindahlska huset.

På gården fanns kostall, häststall och loge men när lantbruket lades ner 1905 revs detta och endast boningshuset blev kvar. Marken som till en början tillhörde gården var bland annat 17 hektar bokskog samt odlingsrätt på marken vid Turasjö. På mitten av 1800-talet fanns ännu inte någon bebyggelse norr om gården.

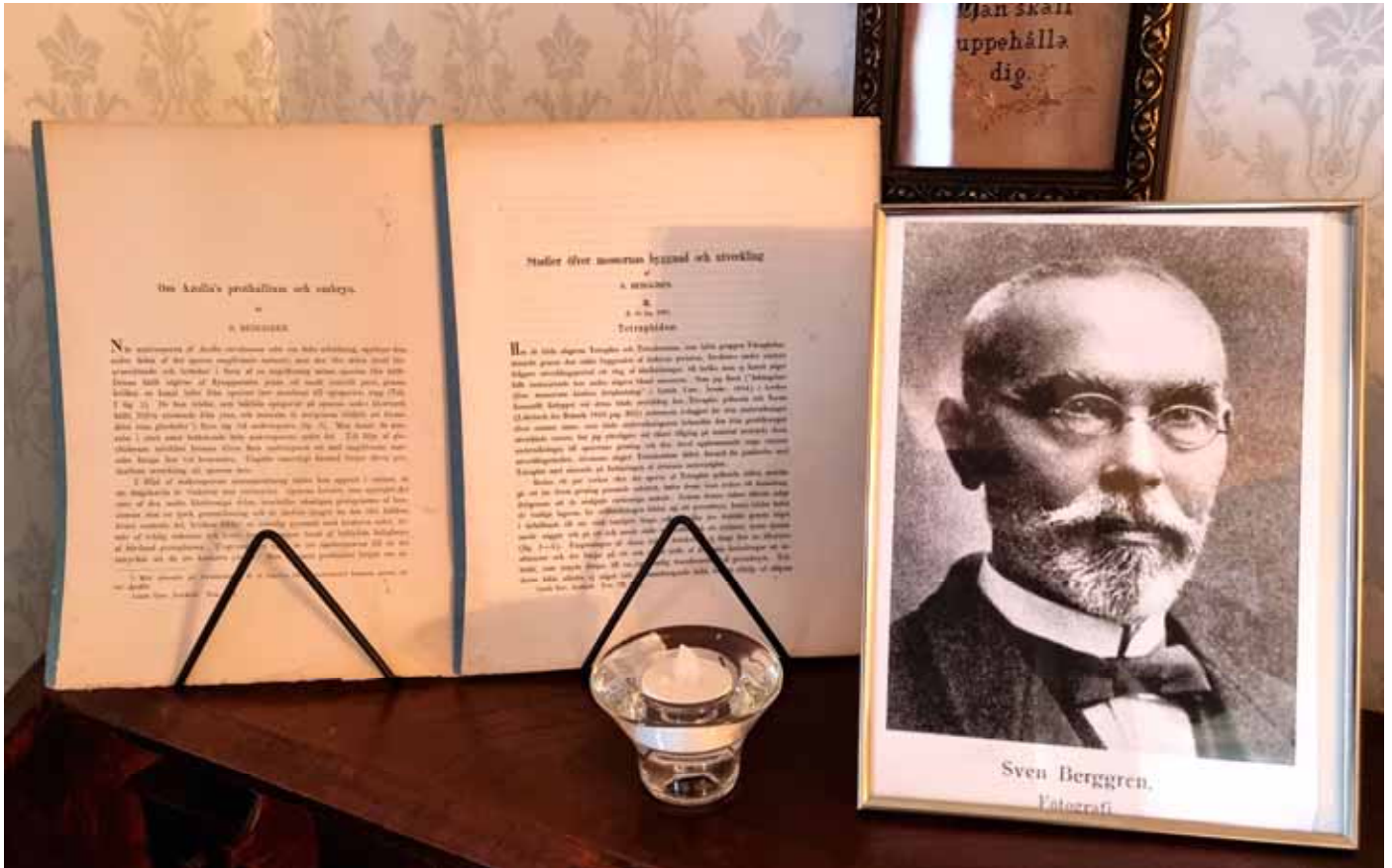
Människorna på Berggrenska gården

De första uppgifterna om vem som bodde på gården är från början av 1800- talet, då en man vid namn Per Johnsson ägde gården. Vid hans död 1867 upp-
tas en försäljning av gården driven av hans barn Nils Persson, Jöns Persson och Karna Lindahl. Då köps gården av före detta gästgivare C.E Holmqvist med fru, med tidigare nämnda nyttjanderättsavtal på 49 år till Karna Lindahl.

Holmqvist säljer gården redan 1870, till Anton Berggren (1839-1905) vars far Magnus Berggren (1811-1864) drivit smedja i sitt hem på tomt nummer 18 tvärs över gatan. Nämnda tomt köpte Anton Berggren 1867, efter att fadern dött, men ingen smedja bedrivs av varken Anton eller hans syskon. Istället bedriver en man vid namnet Lundgren smedja i huset. Vid köpet av numera Berggrenska Gården skuldsätter sig Anton hårt, men tillsammans med sin yngsta syster Elise (1847-1935) arbetar de hårt för att få den att gå runt. Bland annat säljer de av mark och hus som tillhör för att på så sätt säkra sin ekonomi.

Boende i huset efter att Anton köpt den är han själv, systemen Elise och även deras mor Karna Berggren (1817-1901), som efter mannens död enligt sed blir omhändertagen av sina barn. Det var i stort Elise som gjorde detta under de 20 år modern var sängliggande innan sin död. Familjen bedriver lantbruk på gården fram till Antons död 1905 och har hjälp till detta i form av en dräng och en piga. De hade hjälp av pigan Lilla Anna som bodde med sin syster Tilda i undantagshuset norr om gården, vilket ska ha varit en stor trygghet för Elise som annars var själv med att ta hand om de boende på gården. När en del av gårdens hus revs gjordes den gamla drängkammaren om till två rum där systrarna fick bo, för att närmare kunna hjälpa Elise med olika sysslor.

Elise och Antons bror Sven Berggren (1837-1917) var den av barnen som fick möjlighet att fortsätta studera efter avslutad skolgång. Deras far hade inte råd att förverkliga detta men männen i byn hjälpte till med pengar och Sven blev så småningom professor i botanik, både i Uppsala och i Lund. Han reste på flera expeditioner, bland annat till Spetsbergen och Grönland tillsammans med Adolf Erik Nordenskiöld där de vandrade över inlandsisen. Han var även på resor till Nya Zeeland där han botaniserade bland mossor, vilket var hans stora intresse. På gården ska det ha funnits en vacker trädgård med en del exotiska växter, förmodligen planterade av Sven. Vid besök på gården ska han ha spenderat merdelen av tiden i rummet innanför matsalen, vilket kallas för Professorns rum och innehåller en del av hans gamla redskap och böcker.

Det fjärde syskonet Berggren, systemen Maria (1841-1927), gifte sig med lokmästare Lars Andersson med vilken hon flyttade till Älmhult. 1907 flyttade de till Höör efter mannens pensionering, på grund av ett löfte Maria gett sin mor om att inte lämna systemen Elise ensam. Då bosatte de sig till en början i "Apotekshuset" vid Lilla Torg, men blev bostadslösa efter att huset bytte ägare. Efter detta gjordes ombyggnaden på Berggrenska gårdens tomt då fårstallet revs och vars gavel användes till att bygga ett hus åt Maria och Lars. Tyvärr hann de inte bo här länge då de dog endast några år efter, vilket lämnade deras dotter Gerda Andersson (gift Särnström) som ensam arvtogare till huset.

Vid Anton Berggrens död 1905 slutar man bedriva lantbruk vid gården, men Elise bor kvar här med pigan Anna fram till sin död 1935. Då blir framtiden för gården oviss i och med att det endast finns en arvtogare - Marias dotter Gerda - som inte är intresserad av att ta över gården. 1939 gifte sig Gerdas dotter Inga med Oscar Andreasson, med vilken hon delar ett intresse för gården. Det blir de som tar över och utför renoveringar för att bruka gården som sommarbostad, det fanns inte vatten eller avlopp inomhus vid denna tid. På grund av Andra Världskrigets framfart kunde de inte göra mer än enklare förbättringar, men efter kriget utfördes en stor renovering och gården kunde nyttjas som sommarbostad fram till 1980-talet.

Berggrenska Gården

1980 och framåt

Renoveringarna paret Andreasson genomförde var bland annat att bygga ett modernt kök, där caféserveringen är idag, istället för att nyttja den gamla bakugnen. De installerade även avlopp och vatten i huset, men utförde även mindre ändringar som att mura in och dekorera spisen i Stora Salen. 1967 avlider Ingas make Oscar och huset drabbas av en översvämning, vilket får Inga att känna att ansvaret för gården och renoveringar är tungt. På grund av detta bestämmer hon sig för att donera gården, med alla inventarier, till Höörs kommun. Avtalet skrevs 1976 med krav från Ingas sida att hon fick bo kvar i gården så länge hon önskade. Det var först 1985 hon flyttar ut, då efter ett inbrott i gården året innan fått henne att känna sig otrygg i hemmet. Från och med detta förbereds gården för återinvigning som ett kulturellt besöksmål.

I maj 1989 återinvigs Berggrenska Gården efter ett genomgående arbete med den. En förening vid namn Berggrenska Gårdens Vänner skapas för att hålla liv och händelser i gården, och kommunen renoverar för 600 000 kronor. Bland annat gjordes taket vid så att de gamla takbjälkarna exponerades, man tapetserade om och lade nytt golv där det fanns vattenskadorna. Man arbetade för att gården skulle fortsätta kännas som en historisk miljö. Den röda byggnaden som finns på tomten kallas Pers Vagnsport och byggdes av Berggrenska Gårdens Vänner för förvaring av kulturföremål. Här hittar man som besökare idag toaletter. Den ideella föreningen hade år 1993 cirka 130 medlemmar och det var många som värnade om gårdens historia och värde. Däremot finns inte denna förening aktiv längre. Höörs kommun är fortfarande ägare av gården och dess inventarier. Våren år 2019 inleds ett samarbete mellan Höörs Föreningsallians, Höörs kommun och museologistudenter vid Lunds Universitet. En re-make av utställningsverksamheten inleddes då och slutförs hösten 2019.

VÄLKOMMEN TILL BERGGRENSKA GÅRDEN!

Direkt från entrédörren kommer du in i hallen med den gamla bakugnen, där det nu finns ett café, och som tidigare var familjens kök.

Från hallen kommer du in i familjens matsal. Där finns det piano som Inga själv gärna spelade på tillsammans med maken som spelade violin. Här finns också den docka som Inga lekte med som barn och den bär samma hembygdsdräkt som Inga själv bar. Golvur från 1700-talets slut. Märk väggskåpet med porslin och dörrarna som är målade av makarna Andreasson. Sättugnen som eldades från bakugnen är unik i sitt slag. Den visar scener ur Nya Testamentet och daterar sig till 1700-talets slut.

Nästa rum du stiger in i är det som kallas Professorns skrivrum med snedklaff och skrivdon, som har en tidstypisk soffa och bord med album på. Det var i detta rum botanikprofessorn Sven Berggren satt under sina besök på gården.

Salongen med sina vackra ripsmattor och möblemang i nyrokostil är typiska för det sena 1800-talet. Kakelugnen har Inga Andreasson målat ornament på.

Stora Salen är det rum där man hade fester och bjudningar. En del av detta rum har från början använts som smådjursstall. Det finns väggfast inredning från tidigt 1940-tal. Den öppna spisen och halvdörrarna som leder ut mot Storgatan har dekorerats med målningar av familjen under 1940-talet. Spisen murades in år 1941. Både sittmöblemangen och de av familjen Andreasson bemålade föremålen är tecknen på en nationalromantisk idé om svensk allmog. Man har försökt efterlikna de typiska elementen från allmogestilen, förmodligen delvis på grund av att få modernare föremål att passa in i den gamla gården.

Utställningslokalerna och cafédelen i väster var från början drängkammare och senare rum till två pigor. Familjen Andreasson hade detta som sovrum. Längst ner i huset finns det gamla unika Brygghuset. Det användes senare som tvättstuga, ovanpå vilken man hade skafferier. Sedan Berggrenska Gården invigdes för allmänheten på 1980-talet har det bland annat använts som utställningslokal och huserat olika tillställningar.

Materialet grundar sig i arkivhandlingar, tidningsartiklar och intervjuer med Inga Andreasson. Det sammanställdes 2019 av museologi studenter från Lunds Universitet i samarbete med Höors kommun.

Höors kommun: Kultur, arbete och folkhälsa • Box 53 • 243 21 Höör

Besöksadress: Östergatan 22 • Höör

Tel: 0413-280 00

kaf@hoor.se • www.hoor.se • www.facebook.com/Hourskommun